

digd waren, raakten door het lidmaatschap van een hun wezensvreemde kerk nog verder in de problemen.⁵ Een recent voorbeeld van dezelfde kritiek zijn de protesten in 2014 en 2015 tegen de voorgenomen vernoeming van een straat naar Gezina van der Molen. Deze gereformeerde voorzitter van de Rijkscommissie Oorlogskinderen na 1945 zou volgens de kritiek door het toewijzen van de voogdij aan christelijke pleegouders joodse kinderen psychisch hebben geschaad.⁶

Bij de joodse leden van de Nederlandse Hervormde Kerk voelde Grolle zich nauw betrokken. Zijn belangstelling ging vooral naar de volwassenen uit. Van hen werd gehoopt dat zij aan kerkelijke zijde zouden gaan participeren in het ‘gesprek’. In eigen land werd al in de jaren vijftig duidelijk dat dit een illusie was: de joodse gemeenschap wenste geen contact met mensen die zij als overlopers beschouwde. De immer optimistische Grolle zou zichzelf niet geweest zijn, wanneer hij niet geprobeerd had daar iets aan te doen. Wat in Nederland onmogelijk bleek, zou elders wellicht kunnen slagen. Deze bijdrage behandelt Grolles zijdelingse betrokkenheid bij het plan een *kibboets* voor joodse christenen in Israël te stichten, als ultieme poging om hen een plaats te verschaffen in de in 1948 gestichte joodse staat.

Tiberias

In het ‘herwonnen Kanaän’ vermoedde Grolle unieke kansen voor een getuigend gesprek. Om in Israël voet aan de grond te krijgen moest hij zich aansluiten bij een daar al aanwezige christelijke instelling. Op zo’n kans hoefde hij niet lang te wachten. Het missionaire ziekenhuis van de Church of Scotland in het ziekenhuis in Tiberias was tijdens de gevechten in 1948 zwaar beschadigd geraakt. De Schotten gingen maar al te graag in op een Nederlands aanbod om het werk daar te komen steunen, zo meldde Grolle:

Toen wij de broeders in Edinburgh ontmoetten kwam uit dat zij, nóg meer dan om geld, zaten te springen om *staff*, personeel. In de zomer kwam een Schotse delegatie naar de Nieuwe Kerk te Amsterdam. Wij hadden er de deputaten der Gereformeerde Kerken ook dadelijk bij uitgenodigd.⁷

Door de associatie met Jezus oefende het meer Kinneret onweersaanbare aantrekkingskracht uit. ‘Aan de zee van Galilea toefte geen Christen, of hij denkt aan Hem.’⁸ Maar Grolle besepte maar al te goed hoe allergisch de joodse gemeenschap was voor ongewenste gesprekken over Jezus. Het mooie van werk in Israël was dat daar ook andere mogelijkheden lagen: het helpen opbouwen van de joodse staat, uitzending van medisch personeel, het samen

⁵ Elma Verhey, *Om het joodse kind*, Amsterdam 1991.

⁶ B.M.S. van Praag, E. Verhey en L.R. van der Wieken aan gemeenteraad Bloemendaal, Amsterdam 29 januari 2015; cf. Ruud Vader, ‘Opwinding over straatnaam in nieuwbouwwijk Haringbuys’, in: *Haarlems Dagblad* 28 oktober 2014.

⁷ Terugblik in: J.H. Grolle, ‘Zuster Augusta Steller’, in: *Kerk en Israël* november 1965, 9-10.

⁸ J. van der Linden, *Het Heilige Land, gezien in het licht van Bijbel en Historie*, Kampen 1915, 86.